

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

Angelique van der Heijden
a.van.der.heijden@nijmegen.nl
T 024 – 329 39 25

Ons kenmerk

D210800471

Bijlage(n)

geen

Datum 6 april 2021
Onderwerp Reactie initiatiefvoorstel “Ook voor Nijmegen nu code oranje tegen zwerfafval!”

Geachte leden van de raad,

Op 4 september 2020 hebben wij van de raadsfractie VoorNijmegen.Nu het initiatiefvoorstel ‘Ook voor Nijmegen nu code oranje tegen zwerfafval!’ ontvangen. In onze eerdere reactie van 13 oktober 2020 hebben wij aangegeven dat wij uw voorstel om een 15-tal Bigbelly’s aan te schaffen in de aanpak van zwerfafval interessant vinden, maar nader willen onderzoeken. De vraag daarbij is of dit type grote afvalbakken, met een persmechanisme wat het afval tot wel vijf keer kan verdichten, effectiever is dan een gewone afvalbak in de bestrijding van zwerfafval. En zo ja, op welke plekken in de stad deze afvalbakken ingezet kunnen worden en welke kosten en besparingen hiermee gemoeid zijn. Met deze brief komen we hierop terug en onderbouwen we waarom we geen Bigbelly’s aanschaffen. Daarnaast gaan we in op de aanvullende vragen, zoals over onze aanpak van bijplaatsingen en dumpingen van huishoudelijk afval in de stad.

Een zelfpersende afvalbak verandert het wegwerpgedrag niet.

Zwerfafval ontstaat meestal doordat mensen niet de moeite nemen afval in een afvalbak te gooien. Zichtbaarheid, bereikbaarheid en gebruiksgemak zijn bepalende factoren in het bevorderen van het gebruik van afvalbakken. Op deze punten scoort een zelfpersende afvalbak, zoals de Bigbelly, niet beter dan een gewone afvalbak. Een gewone afvalbak kan bijvoorbeeld ook in een opvallende kleur of met teksten uitgevoerd worden om de zichtbaarheid te vergroten. En bij een Bigbelly moet de gebruiker altijd een extra handeling verrichten (klep openen of voetpedaal indrukken) voordat hij zijn afval in de bak kan laten vallen. Voor fysiek beperkten kan dit een belemmering zijn.

Een aandachtspunt, aangekaart door de Partij van de Dieren, is verder dat de klep van een zelfpersende afvalbak er weliswaar voor zorgt dat er geen dieren in kunnen kruipen, maar dat ze er ook niet uit kunnen en samengeperst worden wanneer zij er door kwaadwillenden bewust ingestopt worden. Er is inderdaad geen noodmechanisme waarmee het persen door de gebruiker direct gestopt kan worden. Dit kan alleen door het ter plekke openen van de afvalbak door de beheerder. Wij achten dit aspect echter geen belemmering voor de toepassing van de Bigbelly, omdat uit navraag bij de leverancier

blijkt dat zij internationaal geen voorbeelden kennen van een dergelijk misbruik, en dit ook zeer uitzonderlijk gedrag is wat op geen enkele manier te voorkomen is.

We kunnen in het algemeen daarom niet stellen dat een zelfpersende afvalbak effectiever is in het bestrijden van zwerfafval, omdat het wegwerpgedrag van de gebruiker niet beter wordt dan bij een gewone afvalbak. Andere gemeenten bevestigden dit beeld, zoals verderop wordt toegelicht.

Capaciteitsproblemen met afvalbakken lossen we eerst met beheermaatregelen op.

Structureel overlopende afvalbakken kunnen een indicatie zijn dat het gebruik van een gebied verandert en het normale beheer niet langer volstaat. Dat vraagt maatwerk aanpassingen. Met het in 2020 vastgestelde “Optimalisatieplan afvalbakken” kunnen we hiermee structureel aan de slag; we plaatsen de juiste bak op de juiste plek met een passend ledigingsregime. Bij capaciteitsproblemen, zoals in drukke parken, winkelgebieden of het stationsgebied, plaatsen we extra afvalbakken, of op een betere plek, of gaan deze vaker ledigen.

Om de piekbelasting en daarmee het ledigingsmoment beter te kunnen voorspellen kunnen vulgraadsensoren, zoals in de Bigbelly aanwezig zijn, zeker van toegevoegde waarde zijn. Maar deze kunnen ook (goedkoper) in gewone afvalbakken toegepast worden. In het kader van de ontwikkeling van meer datagestuurd werken willen we dit op de langere termijn voor Nijmegen gaan testen en ontwikkelen.

Voor het oplossen van de huidige capaciteitsproblemen of een betere voorspelling van de ledigingsbehoefte zijn BigBelly’s dus niet de eerste en enige aangewezen oplossing.

Zelfpersende afvalbakken zijn ongeschikt voor Nijmeegse capaciteitsproblemen.

Uit navraag bij andere gemeenten blijkt dat zij BigBelly’s of vergelijkbare zelfpersende afvalbakken plaatsten wanneer één van de volgende problemen zich aandienen:

- er was onvoldoende ruimte voor meer of grotere afvalbakken in een gebied;
- men wilde vanuit esthetisch oogpunt (rustig straatbeeld, historische centra) niet meer afvalbakken plaatsen;
- men kon niet vaker ledigen door beperking in werktijden of roostering (bijvoorbeeld avond/weekend);
- men kon niet ledigen op noodzakelijke momenten door belemmering van de toegang tot de afvalbakken vanwege drukte (bv in smalle drukke straten).

Door plaatsing van de zelfpersende afvalbak werd dus een capaciteitsprobleem opgelost, meestal in het stadscentrum of een recreatiegebied. Aanvullend werd soms ook de reiniging of communicatie geïntensiveerd. Overlast van vogels, of het gebruiks(on)gemak van kapotte of onhandige afvalbakken was soms ook de aanleiding te zoeken naar een alternatief. Alle aanpassingen, gedragsinterventies en beheermaatregelen samen leidden uiteindelijk tot minder zwerfafval.

Vooruitlopend op de gedetailleerde inventarisaties van het optimalisatieplan afvalbakken geeft Dar aan dat capaciteitsproblemen in Nijmegen slechts sporadisch aan de orde zijn. Er is wel sprake van toenemende drukte als gevolg van citymarketing en een verdere stedelijke verdichting. En dit uit zich in meer afvalaanbod bij stranden, in sommige parken en in het kernwinkelgebied. Maar deze piekbelastingen zijn door uitbreiding van de hoeveelheid afvalbakken of frequentere lediging nog op te vangen. Op een enkele plek,

namelijk de toegang vanaf de Waalkade naar het Waalstrand, is wel sprake van een capaciteitsprobleem waarvoor we een oplossing zoeken. Op zomerse dagen is het afvalaanbod (echter alleen) in de nacht te groot voor de toch al grote hoeveelheid afvalbakken die er staan. Hierdoor staat er 's morgens afval naast de afvalbakken, al wordt dit direct bij de eerste lediging in alle vroegte opgeruimd en leidt dit dus niet tot verdere verspreiding van het afval. Door de aard van het afval wat hier wordt aangeboden (veel glas wat niet persbaar is), en de anonieme ligging (vandalismegevoelig), als ook de ligging in een hoogwaterzone (risico waterschade aan elektronica) is deze locatie helaas ongeschikt voor de toepassing van Bigbelly's. Mogelijk neemt de problematiek af als gevolg van de introductie van statiegeld op plastic flesjes dit jaar. Piekbelastingen tijdens evenementen lenen zich bij nadere beschouwing ook niet voor de toepassing van Bigbelly's. Door hun zware gewicht zijn zij te kostbaar voor veelvuldige verplaatsingen. Daarnaast ligt de verantwoordelijkheid voor het inrichten van adequate afvalvoorzieningen niet bij de gemeente, maar bij de organisator van een evenement.

Zelfpersende afvalbakken zijn duurder en passen moeilijk in de bestaande werkwijze.

Zelfpersende afvalbakken, uitgevoerd met voetpedaal en asbak en zonder wrapping, zijn fors duurder bij aanschaf: ruim €4700 per stuk ten opzichte van circa €1000 voor een standaard stalen afvalbak. En de jaarlijkse onderhouds- en servicekosten variëren van €250-€400/jaar, ten opzichte van circa €15-€40. Bij schades en vandalisme vallen reparatiekosten ook hoger uit. Ook is de levensduur 2 tot 4 keer korter dan van standaard (stalen) afvalbakken. De hogere kosten hebben vooral te maken met de elektronica in de zelfpersende afvalbakken, die daarnaast ook een afhankelijkheid creëren van een externe servicedienst bij storingen. Tegenover deze hogere kosten staan meer zicht op het gebruik, en lagere ledigingskosten. Hoe het totaalplaatje qua kosten uitpakt konden andere gemeenten niet precies aangeven. Wij schatten in dat de zelfpersende afvalbakken in het geheel van de levensloop bezien, ondanks lagere ledigingskosten toch fors duurder uitpakken door de hogere aanschaf- en onderhoudskosten. Zij worden doorgaans dan ook zeer selectief ingezet. Maar ook doordat in de praktijk meer Bigbelly's geplaatst worden dan strikt noodzakelijk, om daarmee de loopafstand voor de gebruiker optimaal te houden. Vaak zullen ledigingskosten ook beperkt dalen, doordat er nog normale afvalbakken in de buurt staan die een hogere ledigingsfrequentie vragen. Er zal daarnaast niet bespaard kunnen worden op de aanwezigheid van de wijkveger, omdat de hoeveelheid op te ruimen zwerfafval op straat niet afneemt. De preventieve werking van het zichtbaar reinigen moet daarbij niet onderschat worden.

Wanneer zwerfafval niet ontstaat door een capaciteitsprobleem maar door een gedragsprobleem, dan is een andere aanpak nodig.

Op plekken waar veel consumptief afval ontstaat tijdens verblijf in de openbare ruimte is het bijplaatsen van meer of grotere afvalbakken een oplossing ter voorkoming van zwerfafval. Afvalbakken in de openbare ruimte zijn echter niet bedoeld om afval wat thuis ontstaat in te stoppen. Toch gebeurt dit op veel plekken. Hierdoor kunnen afvalbakken sneller vol raken en overlopen, met zwerfafval tot gevolg. Ook bij ondergrondse containers voor huishoudelijk afval, wordt regelmatig ander huishoudelijk afval geplaatst wat op een

andere plek of manier aangeboden zou moeten worden. Ook dit leidt tot vervuiling en zwerfafval, zoals in het initiatiefvoorstel terecht wordt signaleerd.

In Nijmegen pakken we deze problematiek niet aan door het bijplaatsen van meer of grotere afvalbakken. Hiermee wordt het dumpen juist verder gefaciliteerd. Onze aanpak is gericht op gedragsbeïnvloeding, waarmee we ongewenste gedrag willen afremmen en gewenst gedrag (het huishoudelijk afval aanbieden via de gewenste kanalen) stimuleren. We zorgen ervoor dat de basis op orde is en blijft; dat de afvalbakken en containers en de omgeving schoon, heel en veilig zijn, en dat er vaak genoeg geledigd wordt. Ook zorgen we voor goede communicatie via diverse kanalen, zodat bewoners weten op welke momenten en welke manier zij hun huishoudelijk afval mogen aanbieden. Op structurele probleemlocaties, waar kleinschalige ingrepen niet werken, wordt diepgaander geanalyseerd wat de aard van het probleem is, wat de mogelijke oorzaken zijn en wordt een gedragsinterventie gekozen die daarop aansluit. Dit kan variëren van het plaatsen van een inworpvork in een afvalbak, het verplaatsen of verwijderen van een afvalbak, gerichtere communicatiecampagne in de buurt, onbewuste of bewuste beïnvloeding met woord, kleur en beeld op de probleemlocatie, eigenaarschap van de omgeving stimuleren, tot de inzet van afvalcoaches. Door de interventies is vaak verbetering zichtbaar, maar soms is de problematiek hardnekkig of verplaatst het zich. De kunst is om de balans te vinden tussen het bieden van laagdrempelige voorzieningen waarmee bewoners op een juiste en eenvoudige manier hun afval kunnen aanbieden en het tegengaan van ongewenst gedrag. Bijplaatsingen en dumpingen van huishoudelijk afval zijn niet een uniek Nijmeegs, maar een landelijk bekend probleem, waar structureel aandacht voor nodig is en waar wij ook op inzetten.

Dit alles overziend concluderen wij dat er op dit moment geen aanleiding is om BigBelly's aan te schaffen ter bestrijding van zwerfafval omdat wij in de bestaande situatie geen geschikte gebieden zien waar deze een toegevoegde waarde hebben en vanwege de hoge kosten. Wij sluiten echter niet uit dat op enig moment in de toekomst, en in bepaalde gebieden deze afvalbakken alsnog aantrekkelijk kunnen zijn om een capaciteitsprobleem op te lossen wat niet met beheer op te lossen is. Wij zullen de toepassing ervan dan zorgvuldig heroverwegen en in een testfase bekijken of plaatsing leidt tot minder zwerfafval en/of meer dumping van huisvuil in deze zelfpersende afvalbakken.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

mr. drs. A.H. van Hout
gemeentesecretaris

drs. H.M.F. Bruls
burgemeester